

SENSORVEILEDNING

Hjemmeeksamen vår 2023 - SPED2200 Den spesialpedagogiske tiltakskjeden

1. Kort om emnet

Emnet inkluderer følgende tematiske områder:

1. inkluderende og tilpasset opplæring/et tilpasset pedagogisk tilbud og forholdet mellom tilpasset opplæring/et tilpasset pedagogisk tilbud og spesialundervisning/spesialpedagogisk hjelp
2. kartlegging, vurdering og forbedringsarbeid i barnehage og skole
3. fasene i den spesialpedagogiske tiltakskjeden og sammenhengen mellom dem
4. rådgivning, veiledning, refleksjon og samarbeid og holdninger til normalitet og avvik

2. Vurdering

Vurderingen skal ta utgangspunkt i læringsutbyttebeskrivelsene for emnet:

Kunnskapsmål

Gjennom arbeidet med emnet skal kandidaten opparbeide kunnskaper om og innsikt i

- sentrale intensjoner for inkluderende og tilpasset opplæring/et tilpasset pedagogisk tilbud og for forholdet til spesialundervisning/spesialpedagogisk hjelp
- kartlegging og samspillet med kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling for å klarlegge og møte tilpasningsbehov
- retningslinjer og handlingsrom i den spesialpedagogiske tiltakskjeden og sentrale arenaer, oppgaver og ansvarsfordelinger som kjeden omfatter
- Rådgivnings- og veiledningsoppgaver og samarbeid mellom berørte parter i spesialpedagogisk virksomhet og syn på normalitet og avvik

Ferdighetsmål

Gjennom arbeidet med emnet skal kandidaten utvikle begynnende ferdigheter som styrker evnen til å kunne

- utføre oppgaver knyttet til inkluderende og tilpasset opplæring og til å legge til rette et samspill mellom ordinær opplæring/et ordinært tilbud for alle og spesialundervisning/spesialpedagogisk hjelp for personer med særlige behov
- utføre oppgaver knyttet til kartlegging, som grunnlag for vurdering av tilpasningsbehov og utvikling av adekvate tiltak
- utføre oppgaver i ulike faser og på ulike arenaer i den spesialpedagogiske tiltakskjeden
- gi råd, veilede og samarbeide om planlegging, gjennomføring og vurdering av tiltak for personer med særlige behov samt stimulere til refleksjon om holdninger til normalitet og avvik

Generell kompetanse

Gjennom kunnskaper og ferdigheter du opparbeider i arbeidet med emnet skal du utvikle en begynnende kompetanse som styrker evnen til å kunne

- analysere og forholde seg til retningslinjer og handlingsrom i opplæringen for personer med særlige behov
- kartlegge og vurdere individ-, relasjons- og systemfaktorer slik at det bidrar til kvalitetsutvikling i spesialpedagogisk virksomhet
- utvikle arenakunnskap og utføre oppgaver i den spesialpedagogiske tiltakskjeden på en reflektert og innovativ måte
- utføre rådgivning, veiledning og delta i samarbeid om spesialpedagogisk virksomhet og reflektere over holdninger til normalitet og avvik

3. Mer spesifikt om oppgaven, gjennomføring og vurderingskriterier

Oppgaven

Eksamen består av to deler:

Del 1 vektet 50% og består kortsvaroppgaver og alle oppgavene skal besvares. Det forventes at hver oppgave besvares presist og kortfattet med ca. 100 – 200 ord.

Del 2 vektet 50% og består av drøftingsoppgaver og kandidaten skal kun besvare én av de to oppgavene.

Tid til besvarelse

3 dager, fra 9. mai kl. 09:00 til 11. mai kl. 15:00

Besvarelsen

Besvarelsen skal skrives med litteraturhenvisninger som følger APA's referansestil, 7. utgave. Til slutt i besvarelsen skal det settes opp litteraturliste med kildene som brukes i besvarelsen. Den totale lengden på besvarelsen bør ikke overstige 2200 ord.

Vurdering

Besvarelsen vurderes på en gradert karakterskala fra A til F, der A er beste karakter og F er stryk. I vurderingen av besvarelsen vektlegges

- at oppgavene besvares
- at oppgaven presiseres og avgrenses når dette er relevant (gjelder spesielt drøftingsoppgave)
- faglig innhold og argumentasjon
- faglige refleksjoner og selvstendighet
- bruk av relevante kilder
- logisk oppbygging, indre sammenheng og presisjon og klarhet i argumentasjon
- vesentlig overskridelse av besvarelsens anbefalte maksimum lengde

Det er det faglige innholdet i besvarelsen som skal vektlegges mest i vurderingen, mens formfeil knyttet til referanser bør vektlegges minimalt hvis de er forståelig og sporbar.

Selve oppgaveteksten:

Del 1 KORTSVARSOPPGAVER (vektes 50%)

Alle oppgavene skal besvares

Oppgave 1

Redegjør kort for formålet med en individuell opplæringsplan (IOP). Hvilke faktorer har betydning for en IOPs omfang?

Oppgave 2

Redegjør kort for forholdet mellom screening og diagnostiske tester i matematikk. Gi et eksempel på når det kan være aktuelt å bruke de nevnte tilnærmingene. Begrunn svaret.

Oppgave 3

Redegjør kort for begrepet «risikofaktorer». Gi eksempel på risikofaktorer i en sammenheng som er relevant for dette emnet.

Oppgave 4

Redegjør kort for hvordan persepsjon kan påvirke resultatet av observasjon. Gi eksempler på tiltak og hjelpemidler som kan brukes til å forbedre kvaliteten på observasjoner. Begrunn svaret.

Del 2 DRØFTINGSOPPGAVE (vektes 50%)

Velg oppgave 1 eller 2 - kun én av oppgavene skal besvares.

Oppgave 1

Drøft forholdet mellom individrettet og systemrettet rådgivning i skole og/eller barnehage.

Oppgave 2

Drøft hvordan samarbeid kan påvirke planlegging og gjennomføring av spesialundervisning eller spesialpedagogisk hjelp

4. Om vurdering av de spesifikke oppgavene

DEL 1 skal telle 50%

Oppgave 1

Redegjør kort for formålet med en individuell opplæringsplan (IOP). Hvilke faktorer har betydning for en IOPs omfang?

Selv om oppgaven spør om formål i entall, så forventes det at kandidaten nevner flere delvis overlappende formål. I følge UDIRs veileder (pkt. 8.1) er «Hensikten med en IOP ...å utvikle kortfattede og praktiske planer til hjelp i planlegging, gjennomføring og evaluering av opplæringen for elever som har spesialundervisning». Videre sier veilederen at en IOP skal...«bidra til å sikre at eleven får et likeverdig og tilpasset opplæringstilbud» og være et «arbeidsverktøy for skolen/læreren for å sikre at elevens opplæringstilbud blir i samsvar med det som eleven har rett til etter enkeltvedtaket.»

Når det gjelder andre delen av spørsmålet om hvilke faktorer som har betydning for en IOPs omfang, så tenker vi primært at det er elevens vansker og tilpasningsbehov samt hvordan den ordinære (tilpassede) undervisningen er lagt opp, som kan ha betydning for hvor omfattende en IOP blir. Desto større tilpasningsbehov, jo mer omfattende blir en IOP. I tillegg kan de som utarbeider en IOP velge ulikt detaljnivå på beskrivelser av mål, progresjon og arbeidsmåter. Det forventes at kandidatene nevner funksjonen til den sakkyndige vurderingen og at enkeltvedtaket gir absolutte rammer for en IOP. Dette spørsmålet har ingen fasitsvar og følgelig er det opp til den enkelte kandidat å reflektere rundt faktorer som kan ha betydning. Logiske resonnementer som også tar inn over seg samspillet mellom ulike faktorer, for eksempel at tilpasningsbehovet kan variere med formen på den ordinære undervisningen, bør belønnes.

Hovedlitteratur (annen relevant litteratur kan også benyttes):

- UDIR (2014). Veilederen, Spesialundervisning (i skolen)
- Aarnes, A. (2018). IOP i praksis: individuell tilpasning i skolen (2 utgave). Pedlex
- Nilsen, S. (2015). Planleggingsarbeid i spesialundervisning, bruk av individuelle læreplaner. I: J. Buli-Holmberg, K. Skogen, S. Nilsen (Red.), Kultur for tilpasset opplæring (ss.108-131). Cappelen Damm Akademisk.
- Nilsen, S. & Herlofsen, C. (2019). Spesialundervisningens tiltakskjede. I: E. Befring, K. B. Næss og R. Tangen (red.), Spesialpedagogikk (ss. 218-250). Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Johnsen, B. H. (2014). A curricular approach to inclusive education. Some thoughts concerning practice, innovation and research. In B. H. Johnsen (Ed.). Theory and Methodology in International Comparative Classroom Studies (pp. 133 -181). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Spesielt relevante forelesninger:

- Forelesning 17.02.23 med Gül Øzerk: Individuell opplæringsplan (IOP) - utforming, mål og tiltak, avvik fra ordinær plan
- Forelesning 21.02.23 med Gül Øzerk: Individuell opplæringsplan (IOP) - fra vedtak til praktiske tiltak

Andre relevante aktiviteter:

- I seminar nr. 4 hadde studentene en aktivitet der de skulle finne eksempler på IOP-maler (på nett) og sammenligne disse, vurdere fordeler og ulemper med de ulike malene.
- Noen studenter valgte å analysere en IOP som en av oppgavene i arbeidskrav 2. Arbeidskrav 2 var et sett med oppgaver som skulle gjennomføres mens studenten var i praksis. Siden ikke alle oppgavene var relevant for alle praksissteder, kunne studentene velge mellom ulike oppgaver.

Merknad: Denne oppgaven hadde en skrivefeil: Det sto «faktoren» i entall i stedet for i flertall. Dette førte til en del spørsmål på formiddagen den første eksamensdagen. Derfor ble følgende melding sendt ut kl. 13.30 til alle kandidater i Inspira og Canvas:

*«Jeg har fått noen spørsmål om oppgave 1 og da spesielt andre ledd av oppgaven: «Hvilke faktorer har betydning for en IOPs omfang?». For det første beklager vi skrivefeilen i oppgaven. Det skal stå faktorer i flertall. Videre, må dere bruke egen refleksjonsevne til å tenke igjennom mulige faktorer som kan ha betydning for hvor omfattende innholdet i en IOP blir. Husk at dere kan legge inn egne premisser for fortolkningen av oppgaven hvis dere mener det er behov for det. Lykke til med det videre arbeidet
Christian»*

Oppgave 2

Redegjør kort for forholdet mellom screening og diagnostiske tester i matematikk. Gi et eksempel på når det kan være aktuelt å bruke de nevnte tilnærmingene. Begrunn svaret.

Denne oppgaven kan besvares med ulike innfallsvinkler, de kan ha kartlegging som primærperspektiv eller matematikkferdigheter og matematikkvansker. En god besvarelse adresserer også hva som er formålet med kartlegging, hvilke ferdigheter vi bør kartlegge og begrunner dette, og hvordan kartlegging, utvikling av matematiske ferdigheter og da også identifisering henger sammen. Kunnskap om utvikling av matematikkferdigheter er nødvendig for å lettere kunne avdekke elever som strever med matematikk og fordi vi vet at tidlige ferdigheter legger grunnlaget for senere ferdigheter. Det er altså nyttig å ha en viss idé om hva som er den vanligste utviklingen. Kunnskap utviklingen kan være ganske avgjørende for å vite hva som kan forventes på ulike alders- og utviklingsnivåer.

Studentene bør definere hva slags kartleggingsverktøy en screener er, formålet med screenere og svært gode besvarelser kan sette dette inn i rammeverket Response to Intervention (RtI). Dette rammeverket har ikke vært grundig gjennomgått, så dersom kandidater trekker inn dette, så er det et pluss. Kandidater som ikke trekker det inn, skal ikke få trekk for det. Kandidatene bør også

demonstrere en bevissthet om ferdighetene ulike screeningprøver er konstruert til fange opp og (f.eks. symbolsk tallforståelse og regneflyt). Noen kandidater kommer kanskje også med eksempler på screeningprøver (Regnefaktaprøven), og gode besvarelser trekker sammenhenger mellom innholdet i en screeningprøve og med kjennetegn på vansker. I forelesning og seminar har de f.eks. fått se ulike eksempler på screenere (regnefaktaprøven, numeracy screener), og i seminar har de hatt case hvor de skal tolke kartleggingsresultater, deriblant fra screenere. De har også der fått i oppdrag å sette seg inn i ulike kartleggingsformer og samspillet mellom dem inn i spesialundervisningens tiltakskjede.

Når det gjelder diagnostisk kartlegging forventes det at kandidatene skriver noe om formålet med diagnostisk kartlegging, og noen kan også skrive om bruken av screenere og diagnostisk kartlegging, og sette disse formene for kartlegging inn i ulike faser i spesialundervisningens tiltakskjede.

Diagnostisk kartlegging er en kartleggingsform som blir aktuell når elever strever i matematikk over tid. Når det gjelder tid og sammenheng for diagnostisk kartlegging, så gjennomføres dette som regel av PPT etter at skolen har screenet og iverksatt tiltak, og problemene fortatt er til stede etter 6 måneder. Skolen skal i slike tilfeller henvide eleven til PPT.

Mens screenere og utfyllende kartlegging av domenespesifikke faktorer ofte foretas av læreren, så er det mest vanlig at en rådgiver fra PPT foretar den diagnostiske kartleggingen. Denne kartleggingen har til hensikt å identifisere miljømessige, kognitive eller affektive faktorer som bidrar til å opprettholde vanskene, og kartleggingen kan føre til en deskriptiv diagnose.

Dersom kandidaten trekker inn diskusjonen om hvem som skal gjennomføre diagnostisk kartlegging i matte, problematisere diagnosemanualene og mandatet til PPT skal ikke det være til kandidatens ugunst, ettersom dette er en diskusjon på praksisfeltet.

Hovedlitteratur (annen relevant litteratur kan også benyttes)

- Gillum, J. (2014), Assessment with children who experience difficulty in mathematics. *Support for Learning*, 29: 275-291. <https://doi.org/10.1111/1467-9604.12061>
- Klem, M. & Hagtvat, B. (2019). Kartlegging i spesialpedagogisk praksis. I: E. Befring, K. B. Næss og R. Tangen (red.), *Spesialpedagogikk* (ss. 153-167). Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Vogt, A. (2014)). Kartlegging – prinsipper og metodisk grunnlag. I: Nilsen, D.V. (red.), *Spesialpedagogisk hjelp i barnehagen* (ss 56 – 77) Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Spesielt relevante forelesninger:

- Forelesning 31.01.23 med Christian Brandmo: Kartleggingstilnæringer: Oversikt + Screening og nasjonale prøver.
- Forelesning 28.03.23 med A. Lopez-Pedersen: Kartlegging av matematikkvansker (obligatorisk forelesning).

Andre relevante aktiviteter:

- I seminar nr. 7 (obligatorisk) jobbet studentene med case knyttet til matematikkvansker og tilnæringer knyttet til å avdekke matematikkvansker.

Oppgave 3

Redegjør kort for begrepet «risikofaktorer». Gi eksempel på risikofaktorer i en sammenheng som er relevant for dette emnet.

En risikofaktor er et forhold som statistisk sett gir økt sannsynlighet for negativ utvikling eller problemer hos et barn. Temaet er omtalt flere steder i det skriftlige pensumet, dog med litt ulikt fokus. Drugli deler risiko inn i tre typer faktorer: 1) fysiske, somatiske eller psykologiske egenskaper ved barnet selv (individuelle risikofaktorer), 2) belastende familieforhold som for eksempel negativ samspill mellom barn og foreldre, negativ oppdragerstil eller alvorlig fysisk eller psykisk sykdom hos foreldre (risikofaktorer i familien), og 3) risiko knyttet til ytre rammefaktorer som belastende skoleerfaringer (risikofaktorer i skolen), lite støttende nettverk og utrygt nærmiljø (risikofaktorer i nærmiljøet).

En god redegjørelse for begrepet ser risikofaktorer i relasjon til sårbarhet og tilstedeværelse av beskyttelsesfaktorer, for eksempel at tilstedeværelse av flere risikofaktorer samtidig med begrenset tilstedeværelse av beskyttende faktorer øker sannsynligheten for negativ utvikling, utvikling av psykososiale problemer, problematferd etc.

Når det gjelder eksempler på sammenhenger der begrepet er relevant, så er teamet først og fremst beskrevet i forbindelse med utvikling, forebygging og kartlegging i det skriftlige pensumet. Konkrete eksempler med troverdige beskrivelser bør belønnes. Videre bør kandidater som setter risikobegrepet inn i en større sammenheng (eks. Bronfenbrenners modell) eller plasserer begrepet i en ny, men relevant sammenheng belønnes. Det forventes ikke at kandidatene skal gi mer enn ett eksempel på en sammenheng dere begrepet er relevant, men det ene eksemplet kan inneholde flere risikofaktorer.

Hovedlitteratur

- Befring, E. (2019). Forebygging i barnehage og skole med vekt på barns læring og livsmestring. I: E. Befring, K. B. Næss og R. Tangen (red.), *Spesialpedagogikk* (ss. 168-195). Oslo: Cappelen Damm.
- Drugli, M. B. (2008). *Barn som vekker bekymring*. Cappelen Akademisk Forlag.
- Ogden, T (2022). *Sosial kompetanse og problematferd blant barn og unge* (2.utgave). Gyldendal

Spesielt relevante forelesninger:

- Forelesning 20.01.23 med Kristine Stadskleiv Åste Hagen: Pedagogisk arbeid og spesialpedagogisk hjelp i barnehagen - vansker hos barn i barnehagealder
- Forelesning 31.03.23 med Magnar Ødegård: Kartlegging av psykososiale vansker i skole (obligatorisk forelesning)

Oppgave 4

Redegjør kort for hvordan persepsjon kan påvirke resultatet av observasjon. Gi eksempler på tiltak og hjelpemidler som kan brukes til å forbedre kvaliteten på observasjoner. Begrunn svaret.

I denne oppgaven forventes at kandidatene redegjøre for observasjoners teoriavhengighet, dvs. at en persons fortolkning av sanseinntrykk kan farges/påvirkes av erfaringer, forkunnskaper og holdninger. Videre at fokus og selvbevissthet i observasjonsøyeblikket kan ha betydning for hva observatøren oppfatter og får med seg. Boken til Bjørndal lister opp noen av de mest vanlige feilkildene i observasjon. Det er: Sanseeffekter (eks. høre dårlig på ett øre), fysisk og psykisk tilstand, førsteinntrykket, sisteinntrykket, glorie-effekten, oppvurderingstendensen, sentraltendensen, personlig forhold og forstyrrelser under selve observasjonen. Det forventes kandidatene nevner noen av disse effektene i sin redegjørelse.

Når det gjelder tiltak, så forventes det at kandidatene resonnerer og begrunner sine eksempler på tiltak. En mulig måte å dele inn tiltak på er 1) tiltak for å øke observatørens kompetanse/ferdigheter, f.eks. tilegnelse av kunnskap om observasjon og trening av ferdigheter, 2) bruk av hjelpemidler til strukturering og støtte av observasjonsprosessen, f.eks. bruk av observasjonsskjema, videoopptak o.l., og 3) tilrettelegging av situasjonen/konteksten som skal observeres, f.eks. ikke-deltakende versus deltakende observasjon.

Besvarelser som redegjør for tiltak/hjelpemidler fra flere av de overnevnte kategoriene (demonstrerer bredde) og har logiske begrunnelser, samt demonstrerer forståelse for kompleksiteten til observasjon, bør belønnes.

Hovedlitteratur

- Bjørndal, C. R. P. (2011). Det vurderende øyet: Observasjon, vurdering og utvikling i undervisning og veiledning. Gyldendal Akademisk (spesielt kapittel 2)
- Klem, M. & Hagtvatn, B. (2019). Kartlegging i spesialpedagogisk praksis. I: E. Befring, K. B. Næss og R. Tangen (red.), *Spesialpedagogikk* (ss. 153-167). Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Spesielt relevante forelesninger

- Forelesning 03.02.23 med Jorun Buli-Holmberg: Kartleggingstilnæringer – observasjon

Andre relevante aktiviteter:

- Det var en oppgave der studentene skulle gjennomføre en strukturert observasjon i arbeidskrav 2. Arbeidskrav 2 var et sett med oppgaver som skulle gjennomføres mens studenten var i praksis. Siden ikke alle oppgavene var relevant for alle praksissteder, kunne studentene velge mellom ulike oppgaver.

DEL 2 - skal telle 50%

Oppgave 1

Drøft forholdet mellom individrettet og systemrettet rådgivning i skole og/eller barnehage.

Denne oppgaven er relativt åpen når det gjelder perspektiv og eget ståsted. Kandidaten må derfor klargjøre eget perspektiv og innfallsvinkel til oppgaven. Kandidaten kan velge å fokusere/avgrense besvarelsen til skole- eller barnehagekonteksten da dette kan gjøre det enklere å gå i dybden og bruke praktiske eksempler. Videre bør begrepene individrettet og systemrettet rådgivning klargjøres samt distinksjonen mellom disse. Tveitnes og Simonsen (2019) fremstiller individrettet rådgivning som rettet mot enkeltindivider som står i en familiær eller profesjonell relasjon til barn og unge som har behov for særskilt tilrettelegging og hjelp for å kunne utvikle seg. Rådgiverens oppmerksomhet ledes ikke mot barnet, men mot foreldre eller lærere. Spesialpedagogisk rådgivning på systemnivå fremstilles av de samme forfatterne som rettet mot skole eller barnehage som organisasjon. Dette kan inkludere rådgivning til skoleledere om læreres kompetanseutvikling eller råd knyttet til utvikling av skolens rutiner og arbeidsmetoder for tilpasset opplæring og spesialundervisning. I en barnehagesetting kan råd være knyttet til utvikling av det pedagogiske opplegget, utvikling av arbeidsmetoder og rutiner for å fange opp og iverksette tiltak rettet mot barn med forhøyet risiko. Kapitlene til Fasting (2018) og boken til Buli-Holmberg m.fl. (2015) fremhever i større grad kulturaspektet ved utviklings- og endringsarbeid i organisasjoner, noe som også kan være gjenstand for systemrettet rådgivning.

Når det gjelder forholdet mellom individrettet og systemrettet rådgivning, så kan disse formene for rådgivning betraktes som supplerende til hverandre (de utfyller hverandre og dekker ulike behov). Men, de kan også, i det minste på et teoretisk nivå, stå i kausalt forhold til hverandre, for eksempel ved at fokus på systemrettet rådgivning (kompetanseutvikling og forbedrede arbeidsmetoder, forebyggende virksomhet) over tid kan føre til reduksjon i behovet for individrettet rådgivning.

Siden oppgaven er relativt åpen, må ikke momentene/eksemplene over betraktes som uttømmende. Kandidatene kan velge andre perspektiver og innfallsvinkler så lenge de begrunner sine valg og besvarelsen er relevant for spesialpedagogisk virksomhet.

En god besvarelse bør:

- Klargjøre perspektiver, fokusområde eller avgrensning.
- Definere de mest sentrale begrepene som brukes i besvarelsen.
- Forklare rasjonale eller prinsipper som ligger til grunn for forholdet mellom individrettet og systemrettet rådgivning.
- Ha en logisk oppbygging, indre sammenheng og presisjon og klarhet i argumentasjonen.

En svært god besvarelse kan i tillegg inneholde:

- Selvstendig drøfting med faglig funderte refleksjoner.
- Illustrerende eksempler som er realistiske.
- Drøfting med utgangspunkt i flere perspektiver/synsvinkler eller kritiske refleksjoner.

Demonstrasjon av selvstendighet og gode faglige refleksjoner bør belønnes i vurderingen. For å

oppnå en god karakter forventer vi dermed ikke bare redegjørelse, men også at kandidaten mestrer å drøfte noe.

Hovedlitteratur (annen relevant litteratur kan også benyttes):

- Tveitnes, M. S. & Simonsen, E. (2019). Spesialpedagogisk rådgivning. I: E. Befring, K. B. Næss og R. Tangen (red.), *Spesialpedagogikk* (ss. 251-275). Oslo: Cappelen Damm.
- Johannesen, E., Kokkersvold, E. og Vedeler, L. (2010): *Rådgivning. Tradisjoner, perspektiver og praksis* (3.utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk. (Kap. 1 og 12).
- Fasting, R. (2018). Pedagogisk systemarbeid: Endringsarbeid og organisasjonsutvikling i skolen og i PP-tjenesten. Cappelen Damm Akademisk (Kap. 3).
- J. Buli-Holmberg, K. Skogen, S. Nilsen (2015) (Red.), Kultur for tilpasset opplæring. Cappelen Damm Akademisk.

Spesielt relevante forelesninger:

- Forelesning 24.02.23 med Christian Brandmo: Implementering av spesialundervisning: Systemfokus versus individfokus.
- Forelesning 18.04.23 med Kristine Stadskleiv: Veiledning og rådgivning i barnehagen.
- Forelesning 25.04.23 med Gül Øzerk: Veiledning og rådgivning i skolen - fra et individ- og systemperspektiv ble AVLYST pga sykdom. Studentene ble bedt om å lese på egen hånd.

Oppgave 2

Drøft hvordan samarbeid kan påvirke planlegging og gjennomføring av spesialundervisning eller spesialpedagogisk hjelp

Oppgaven er relativt åpen og kan relateres til alle fasene i tiltakskjeden. Kandidatene bør imidlertid velge hvilken arena de vil fokusere på, skolen (spesialundervisning) eller barn under skolealder/barnehage (spesialpedagogisk hjelp).

En god besvarelse kan inneholde:

- Definisjon av de mest sentrale begrepene som brukes i besvarelsen.
- Klargjøring av perspektiver, fokusområde eller avgrensning, herunder en redegjørelse for hvem som kan inngå i samarbeidet: Barnet/eleven, foreldre, lærer, spes.ped. på skolen og/eller i barnehagen, rektor/styrer, helsesykepleier, PPT, Barnevernstjenesten, BUP, Habiliteringstjenesten, Statped.
- Klargjøre innholdet i samarbeidet og hvordan dette kan påvirke eller være relatert til planlegging og gjennomføring av spesialundervisning eller spesialpedagogisk hjelp.
- En drøfting av det samarbeidet som foregår internt på skolen/i barnehagen, både i forkant av en utredning/henvisning, i forbindelse med planlegging og gjennomføring, samt evaluering av spesialundervisning/spesialpedagogisk hjelp.

En svært god besvarelse kan i tillegg inneholde følgende utdypninger:

- En redegjørelse for og en drøfting av hva et godt samarbeidsklima innebærer: f.eks. tydelige og avklarte forventninger, en klar plan for arbeidet, tillit, brukermedvirkning, rom for utveksling av tanker og meninger for alle og hvordan disse faktorene kan relateres til utbytte av samarbeidet.
- En redegjørelse for og drøfting av kommunikasjonsferdigheter: f.eks. empati, innlevelse, aktiv lytting, bruk av spørsmål.

Demonstrasjon av selvstendighet og gode faglige refleksjoner bør belønnes i vurderingen. For å oppnå en god karakter forventer vi dermed ikke bare redegjørelse, men også at kandidaten mestrer å drøfte noe.

Hovedlitteratur (annen relevant litteratur kan også benyttes):

Mange deler av pensumlitteraturen kan være aktuelt å trekke inn. Særlig relevant vil følgende bøker være:

- Buli-Holmberg, J., Nilsen, S. og Skogen, K. (2015): *Kultur for tilpasset opplæring*. Oslo: Cappelen Damm.
- Drugli, M. B. (2008). *Barn som vekker bekymring*. Cappelen Akademisk Forlag.
- Fasting, R. (2018). *Pedagogisk systemarbeid: Endringsarbeid og organisasjonsutvikling i skolen og i PP-tjenesten*. Cappelen Damm Akademisk (Kap. 3 og 4).
- Nilsen, D.V. (2014). Samarbeid i barnehagen. I: D.V. Nilsen (red.), *Spesialpedagogisk hjelp i barnehagen*. Cappelen Damm.
- UDIR (2014). *Veilederen, Spesialundervisning* (i skolen)
- UDIR (2017). *Veilederen, Spesialpedagogisk hjelp i barnehage*.

Spesielt relevante forelesninger:

Siden ulike former for samarbeid er relevant for de fleste av emnets temaer, er det ikke spesifisert enkeltforelesninger. Se følgende link for oversikt over forelesningene:

<https://www.uio.no/studier/emner/uv/isp/SPED2200/v23/timeplan/index.html#FOR>

Graden av hvor godt kriteriene er nådd avgjør karakter (jfr. karakterskalaen til UH-sektoren)

Fagspesifikke karakterbeskrivelse

Karakter	Generell beskrivelse	Fagspesifikk beskrivelse
A	Fremragende prestasjon som skiller seg klart ut. Kandidaten viser særlig god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.	Kandidaten viser høyt kunnskapsnivå, særdeles god oversikt over emnerelevant litteratur og forståelse for emnets spesialpedagogiske område. Kandidaten viser brede og solide kunnskaper om emnet, samt evne til kritisk reflektert og/eller original anvendelse av disse. Begreper, teorier og empirisk kunnskap anvendes sikkert, og drøftingen bæres opp av analytiske problemstillinger. Framstillingen er klart resonnerende og argumentativ, og det er korrekt bruk av referanser og kildehenvisninger.
B	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.	Kandidaten viser en meget god oversikt over emnerelevant litteratur, og demonstrerer god forståelse for og selvstendig anvendelse av kunnskaper inn emnet. Begreper, teorier og empirisk kunnskap anvendes selvstendig i drøfting, og framstillingen er resonnerende og argumentativ, samt korrekt bruk av referanser og kildehenvisninger.
C	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene	Kandidaten viser en ryddig og god oversikt over emnerelevant litteratur, og viser god oversikt over emnets kunnskapsstoff. Relevante begreper, teorier og empirisk kunnskap brukes i drøftingen. Besvarelse viser svakheter når det gjelder presisjon i begrepsbruk og evne til analytisk anvendelse av kunnskapen, spesialpedagogisk resonnement og argumentasjon.
D	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.	Kandidaten kan gjøre rede for deles av den emnerelevante litteraturen, men viser ujevne kunnskaper eller lite faglig selvstendighet. Besvarelsen preges av gjengivelse og i liten grad drøfting av teorier, begreper og empirisk kunnskap, samt upresis og til dels feilaktig begrepsbruk.
E	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.	Kandidaten viser noe kunnskap om, men svært mangelfull oversikt over emnerelevant litteratur. Prestasjonen er tilstrekkelig og innfrir minimumskravene sett i forhold til emnets læringsmål, men heller ikke mer. Begreper og teorier er til dels feilaktig gjengitt, og det er ingen relevant drøfting av oppgitte problemstillinger.
F	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimums-kravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.	Kandidaten har kun svært overflatisk oversikt og den relevante emnelitteraturen og viser store hull i kunnskapen om emnets sentrale temaer. Prestasjonen oppfyller ikke minimumskravene i forhold til emnets læringsmål, verken teoretisk eller empirisk.